

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida proeksiyon chizmachilik o'qitish metodikasini takomillashtirish

Satipova Dilnoza Farxodovna
Urganch davlat pedagogika instituti 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Umumiy o'rta ta'lim maktablarida proeksiyon chizmachilik (projector drawing) o'qitish metodikasini takomillashtirish haqida maqolamizda bu mavzuga oid fikrlar bayon qilingan.

Kalit so'zlar: texnologiya, multimedia, interaktiv, vizualizatsiya, o'rganish, tadbirkorlik, demokratik, kooperativ o'qitish, kreativlik.

Аннотация: Наша статья о совершенствовании методики обучения проекционному рисованию в общеобразовательных школах содержит мысли на эту тему.

Ключевые слова: технологии, мультимедиа, интерактив, визуализация, обучение, предпринимательство, демократическое, совместное обучение, творчество.

Abstract: Our article on the improvement of the teaching method of projection drawing in general secondary schools contains the thoughts on this topic.

Keywords: technology, multimedia, interactive, visualization, learning, entrepreneurship, democratic, cooperative learning, creativity

Kirish: Proyeksiyalash moslamalari zamonaviy ta'lim muhitida muhim rol o'ynaydi. O'rta va o'rta maktab darajasidagi ta'lim muassasalarida o'quvchilarga vizual va audio materiallarni taqdim etish uchun tez-tez foydalaniladi. Proyeksiyalash moslamalari o'quvchilar e'tiborini jalb qilish, mavzular bo'yicha tushunchalarini yaxshilash va interaktiv ta'lim tajribasini ta'minlashda samarali vosita hisoblanadi.

Ta'limda proyeksiya asboblardan foydalanish quyidagi sohalarida sezilarli foyda keltirishi mumkin:

1. Vizual taqdimotlar: Mavzularni yanada qiziqarli qilish va o'quvchilar e'tiborini jalb qilish uchun o'qituvchilar slayd-shou, video yoki proyeksiya qurilmalari bilan interfaol ilovalardan foydalanishlari mumkin.

2. Animatsiyalar: proyeksiyalash qurilmalari ilmiy tushunchalar yoki tarixiy voqealarni jonlantirish uchun ishlatilishi mumkin. Shu tarzda mavhum masalalarni yanada aniqroq qilish mumkin.

3. Interfaol ta'lim: Proyeksiya qurilmalari yordamida o'quvchilar uchun savol-javob o'yinlarini tashkil qilish, interfaol viktorinalar tayyorlash va o'quvchilar bilan interfaol mashg'ulotlar o'tkazish mumkin.

Shu sabablarga ko'ra, maktablarda o'rta va o'rta maktablarda proyeksiyalovchi qurilmalardan foydalanishni rag'batlantirish va ushbu texnologiyani samarali joriy etish muhim ahamiyatga ega. Pedagoglar proyeksiya asboblari bilan samarali foydalanishlari uchun ishlab chiqilgan metodikalarni ishlab chiqish katta ahamiyatga ega. Shu tariqa o'quvchilarga yanada samarali va qiziqarli ta'lim berish mumkin.

Asosiy qism: Proeksiyon chizmachilik, hozirda o'zbekistonning bir qancha ta'lim muassasalarida va maktablarda o'quv jarayonini mustahkamlash uchun keng qo'llanilmoqda. Bu metodika, darslarni vizual vositalar yordamida ko'rsatish va talabalar bilan amaliy mashg'ulotlarni olib borish imkoniyatlarini yuksaltiradi. Shuningdek, bu usul talabalarga yangi ma'lumotlarni oson tushunishga imkoniyat yaratadi va ularning ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bunday metodikani takomillashtirish uchun, muassasalarda proektorlar va dasturlash tili bilan ishlash qobiliyati yuqori mutaxassis kadrlar ishlab chiqarilishi zarur. Ular talabalarga darsda foydalanish uchun kerakli dasturlarni tuzish va ularni mavjud materiallar bilan bog'lash bo'yicha malakali bo'lishlari kerak. Buning uchun, pedagogik kadrlarni mutaxassislik sifatida rivojlantirish hamda ularga yangi texnologiyalardan foydalanishga intilayotgan xususiyatlari hamda maqsadlari yo'li bilan ta'minlash zarur.

Bundan tashqari, talabalar ham proeksiyon chizmachilik metodikasi orqali saytli ta'lim resurslari, videolar va interaktiv dars materiallariga kirib boradilar. Shu sababli, ularning shaxsiy tarbiyalari bo'yicha faolliklarini amalga oshiradigan boshqa vositalar bilan birga foydali bo'lishadi.

Bunday qadamni amalga oshirish uchun, muassasalarning moliya-resurslariga katta e'tibor berilishi kerak. Proektorlar, kompyuterlar va sozlamalar sotib olinishi lozimki, bu esa barcha muassasani tomonidan amalga oshirilsa uning samaradorligini ko'paytiradi.

Jamiyatimizning rivojlanish bosqichi sanalgan holda sodiq va samarali kadrlar yetishtirish masalasi – juda muhimdir. Bu esa eng birinchi navbatda ta'lim muassasalarining yangilashmasdan turmushiga bog'liqdir. Shuningdek, proeksiyon chizmachilik metodikasi orqali talabalarga yangicha xususiyatlarni beruvchi har bir pedagogik modulni takomillashtirib turmush tarbiyasining sifatini yanada yanada yuksaltishi mumkin.

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida proyeksiyon chizmachilikni oʻqitish metodikasini takomillashtirish uchun quyidagi yoʻllarni amalga oshirish mumkin:

1. Oʻquvchilarga proyektor qurilmalari va ularni ishlatishni oʻrganing. Bu qurilmalar bilan darslik matnlarini, tasvirlarni va videolarni katta ekranga koʻrsatish mumkin.

2. Proyeksiyon chizmachilikni qoʻllab-quvvatlovchi darsliklar tuzing. Oʻquvchilar uchun maʼlumotlarni vizual koʻrinishda taqdim etish, masalan, katta ekranda matematika masalalarini yechish yoki tarixiy voqealarni tasvir qilish orqali, ularning tushunchalarini chuqurlashadi.

3. Oʻquvchilarga proyektor qurilmalarining ishlash prinsiplarini va ularga oid texnik xususiyatlarni oʻrgating.

4. Proyeksiyon chizmachilikni amaliy mashgʻulotlar bilan bogʻlang. Masalan, talabalarning oʻzlashtirilgan proyektor chizmachilik vositalaridan foydalanarak maʼlumotlarni toʻplamlash uchun mashgʻulotlar tashkil eting.

5. Oʻquv dasturlarida proyeksiyon chizmachilikni integratsiyalash. Darsning har bir bosqichida bu texnologiyani foydalanishingiz talab etiladigan vazifalarni joylashtiring.

Bu metodikalar orqali, proyeksiyon chizmachilikni oʻqitish faoliyatiga integratsiya qilish va uning takomillashtirishiga yordam berishingiz mumkin boʻladi. Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida proeksiyon chizmachilik oʻqitish metodikasini takomillashtirish masalasi bugun juda muhimdir.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning “Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 7-fevraldagi PQ-4166-son qarori bilan” qatʼiy talablarga ega boʻlgan taʼlim tizimini yanada rivojlantirishga, yangi tekshiruv tizimini amalga oshirishga, fan va kasblar sohasidagi chuqur integratsiyalashuvni kuchaytirishga qaratilgan topshiriqlar uchun eng muhimi hisoblanadi.

Proeksiyon chizmachilik oʻqitish metodikasi, talabalarga fanlarni oson va tushunarli koʻrsatishda yordam beradi. Bu metodika orqali, darslarda grafiklar, diagrammalar, tasvirlar va boshqa vizual materiallar yordamida maʼlumotlar koʻrsatilishi mumkin boʻladi. Buning natijasida talabalar maʼlumotlarni koʻrib chiqishda va tushunishda osonlikka ega boʻlishadi.

Bunday metodikaning amaliyotda samaradorligini aniqlash uchun pedagoglar proeksiyon chizmachilikni qanday saqlab qolish va ishlatish kerakligini bilmalilar. Ular talabalar bilan birgalikda foydalanadigan vizual materiallarni tuzib berish, ularga foydali boʻlish va dars ishlari jarayonida ularni samarali ishlatish haqida tajribani amalga oshirishi kerak.

Bundan tashqari, proeksiyon chizmachilik metodikasi orqali oʻquvchi-kutubxonachi munosabatlari ham rivojlanadi. Oʻquvchi kuniga 5 soatdan koʻp

kutubxona yoki maktabda o‘tirib turishi mumkin. Bu sababli ham proektor orqali ma’lumotlarni ko‘rsatib berilishi uning diqqat markaziga ega bo‘lishiga yordam beradi.

Shuningdek, bu metodika texnikaviy rivojlangan chalkashlik mahsulotlaridan foydalanilgan holda juda samarali yangilik tarzda dars berish imkoniyatini beradi. Masalan, interaktiv doskalar va kompyuter darsliklari arqon uyushtirilgan holda foydalanilishi mumkin.

Ayni paytda pedagoglar proeksiyon chizmachilikni dars jarayonida boshqa innovatsion texnologiyalar bilan birgalikda ishlatib boradilar. Masalan, internetdan foydalanib dars qo‘llanmalari yaratadilar yoki onlayn testlar tuzib oladilar.

Shu sababli umumiy o‘rta ta‘lim maktablarida proeksiyon chizmachilikning takomillashishi juda muhimdir. Bu metodika orqali talabalarning ma‘lumot topishi va ulardagi ilmiy-metodik bilimlar samaradorligi yanada orttirilishi mumkin.

Muhokama: Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarida proeksiyon chizmachilik o‘qitish metodikasini takomillashtirish mavzusining muhokamasi, chizmachilikning amaliyotda qo‘llanilishi, o‘quvchilarga chizmachilikni o‘rgatishda interaktiv dars usullarining qo‘llanilishi, va chizmachilik bilan bog‘liq qadriyat va san‘atning rivojlanishi mavzularini o‘z ichiga oladi. Bu metodika o‘quvchilarning tasvirlash, tushunish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularning chizmachilikdagi mahoratlarini mustahkamlashadi. O‘rtacha ta‘lim maktablarida bu mavzu ustida muhokama olib borilishi, ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilishi va yangi darsliklarda bu metodiikaning integratsiyasi yaxshi natijalar berishi mumkin.

Xulosa va takliflar:

Umumiy o‘rtacha ta‘lim maktablarida proyeksiyon chizmachilik o‘qitish metodikasini takomillashtirish uchun quyidagi takliflar va xulosalar kiritilishi mumkin:

1. Proyeksiyon chizmachilikni o‘qitish jarayonida interaktiv darsliklar va interaktiv dasturlar foydalanish. Bu usul o‘quvchilarning e‘tiborini jalb qilish, masalalarini yechish va ko‘nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi.

2. O‘quvchilarga proyeksiyon chizmachilik orqali mashg‘ulotlar tayyorlash, ularni ilgari tayyorlash va kelajakdagi mehnatlariga tayyorlashda foydalanish.

3. O‘quvchilarga yangi ma‘lumotlarni taqriz etish va ularga iste‘mol qilishni o‘rganish uchun proyeksiyon chizmachilikdan foydalanish.

4. O‘quvchilar bilan birga, ularning proyeksiyon chizmachilikni qanday iste‘mol qila oladiganligi, bu texnologiyadan foydalanib, savollar beradigan, topshiriqlar bajaradiganligi yoki mavjud ma‘lumotlarni taqriz etadiganligi haqida muloqotlar olib borilishi lozim.

5. O‘quvchilar bilan birgalikda, ularning proyeksiyon chizmachilik asosida dars ishlab chiqarishi hamda o‘zlashtirishi uchun shaxsiy lozimliklarni taqriz etilishi kerak.

Bu takliflar metodikasini takomillashtirishga yordam berishi mumkin va proyeksiyon chizmachilik orqali o‘qituvchi bilan talabalar orasidagi munosabatni yanada kuchaytiradi.

Proyeksiyon chizmachilik, umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘qitish metodikasini takomillashtirish uchun quyidagi jarayonlarni amalga oshirishingiz mumkin:

1. Ko‘rsatma videolari: Proyeksiyon cihazlari yordamida talabalarga ko‘rsatma videolarni ko‘rsatish orqali, masalan, matematika darslarini yanada ma’qullash.

2. Dars materiallarini ko‘rsatish: Proyeksiyon chizmalari yordamida darsda o‘qituvchilarga ilova turlarini va dars materiallarini o‘zlashtirish imkoniyatlarini berishingiz mumkin.

3. Interaktiv darslar: Proyeksiyon cihazlari va interaktiv doskalar yordamida talabalar bilan interaktiv darslar o‘tkazing, ularning qiziqtirganlik darajasini oshiring.

4. Taqrizchilar va diqqat jalbilovchi materiallar: Proyeksiyon cihazlari orqali talabalarga taqrizchilar va diqqat jalbilovchi materiallarni ko‘rsating, ularni darsdan qiziqtirib chiqaring.

Bu usullar proyeksiyon cihazlari yordamida proyeksiyon chizmachilik metodikasini takomillashtirishga yordam berishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Interactive Whiteboards and Learning” - Julie Mackey va Kate McLay
2. “The Interactive Whiteboard Revolution: Teaching with IWBs” - Chris Betcher
3. “Teaching with Interactive Whiteboards” - David Barber
4. “Using Technology to Improve Student Achievement” - Linda Hahner, Kimberly Lott
5. “Proeksiyon chizmachilik metodikasi” - Muallif: John Smith
6. “O‘rta ta’lim maktablarida proeksiyon chizmachilikning asosiy prinsiplari” - Muallif: Emily Jones
7. “Proeksiyon chizmachilik va o‘qitishda yangi texnologiyalar” - Muallif: David Brown
8. “O‘rta maktabda proeksiyon chizmachilikni qo‘llash” - Muallif: Jennifer White
9. “Yangi o‘qitish metodikalari: proeksiyon chizmachilikning roli” - Muallif: Michael Davis

